

**Beszámoló a Növényvédelmi Bizottság
2014. június 26-i, a Földművelésügyi Minisztériumban megtartott üléséről**

Az ülést Szalkai Gábor főosztályvezető-helyettes (FM, Élelmiszerlánc Felügyeleti Főosztály) a Növényvédelmi Bizottság elnöke nyitotta meg, Görög Róbert növényvédelmi szakreferens (FM, Élelmiszerlánc Felügyeleti Főosztály) a titkári teendőket látta el.

Az elnök megállapította, hogy a Növényvédelmi Bizottság (Bizottság) ülése határozatképes, az ülésen 14 tag vett részt, illetve képviseltette magát. A Bizottság 7 tagja – korábban jelzett, más elfoglaltsága miatt – kimentését kérte. A Bizottság tagjai és a meghívott szakértők aktív részvételükkel és javaslataikkal járultak hozzá a napirend megtárgyalásához.

FM által kinevezett tagok:

Földművelésügyi Minisztérium (VM)	Szalkai Gábor elnök, Görög Róbert titkár, Kiss Beatrix, Ligetiné Nechay Erzsébet, Bakó Botond Zoltán
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)	Dr. Tőkés Gábor, Nagyné Sipos Andrea, Dr. Szerleticsné Dr. Túri Mária
Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara (MNMNK)	Dr. Tarcali Gábor, Benécsné Dr. Bárdi Gabriella
Növényvédőszer-gyártók és Importőrök Szövetsége Egyesület (NSZ)	Dr. Mihály Botond
Magyar Növényvédőszer Kereskedők Szakmai Egyesülete (MNKSZE)	Tánczos László
Országos Magyar Méhészeti Egyesület	Tóth Péter
Greenpeace Magyarország Egyesület	Simon Gergely megbízásával Tömöri Balázs

Meghívott szakértők

NÉBIH NTAI	Dr. Repkényi Zoltán
Bayer Hungária Kft.	Csorba Csaba
Növényvédőszer-gyártók és Importőrök Szövetsége Egyesület (NSZ)	Kádár András
Vetőmag Szövetség	Ruthner Szabolcs

1. A 2014. évi mezei pocok gradációval kapcsolatos problémák, tapasztalatok

Az idei rendkívül enyhe tél és az előző év kedvező őszi időjárása nagymértékben hozzájárult, hogy az utóbbi évek egyik legjelentősebb mezei pocok felszaporodásával állunk szemben, leginkább az ország déli és középső területein. A növényvédelemi tevékenységről szóló 43/2010. sz. FVM rendelet szerint a földhasználó köteles védekezni a mezei pocok ellen.

A növényvédelmi hatóság munkatársai figyelemmel követik az országos helyzet alakulását. A tél végi - kora tavaszi időszakban a Redentin rágcsálóirtó szerre kiadott szükséghelyzeti engedélyek alapján úgy tűnt, hogy a mezei pocok népesség túlszaporodása megelőzhető.

A fent említett növényvédő szer állandó forgalomba hozatali és felhasználási engedéllyel nem rendelkezik, használatára – indokolt esetben – szükséghelyzeti engedély adható. A csalétek, illetve annak hatóanyaga, a klórfacilon nem tiltott szer az Európai Unióban. A hatóanyag nem szerepel az EU-ban engedélyezett növényvédő szer hatóanyagokat felsoroló ún. pozitív listán, ez azonban nem azonos a tiltott kategóriával. Egy hatóanyag akkor kerül fel a pozitív listára, ha azt a gyártója kéri és megfelel a hatályos előírásoknak. Jelen esetben a klórfacilon felvételét – vélhetően az engedélyezéshez szükséges vizsgálatok jelentős költségvonzata miatt – nem kérték, így nem is szerepelhet a pozitív listán.

A klórfacilon egy régóta használt, számos szempont alapján megvizsgált rágcsálóirtó szer, jelentős ismerettel rendelkezünk e készítmény hatásáról, mind a célszervezetek, mind a nem célszervezetek vonatkozásában. A szükséghelyzeti engedélyt kiadó növényvédelmi hatóság, az engedély kiadását megelőzően minden esetben alapos elemzést végez, hogy az adott növényvédő szer alkalmazása jelenthet-e elfogadhatatlan kockázatot a hasznos és közömbös szervezetekre. Ez az elemzés természetesen a Redentin esetében is megtörtént. A szükséghelyzeti engedély kiadását szakemberek végzik, az engedély kiadása nem automatikus.

A hazai mezei nyúl populációra tagjai legyengülhetnek, így fogékonyá válhatnak betegségekre, ha jelentős mennyiséget fogyasztanak a klórfacilonból. Ezért különösen fontos a vadak riasztásáról gondoskodni a célterületeken. A hörcsög populáció számára csak akkor okozhat problémát a kialakult helyzet, ha az északi megyékre is ki kell terjeszteni a szükséghelyzeti engedélyt. A hazai ragadozó madár és daru állományban várhatóan nem okoz kárt a Redentin, a kiadott határozatnak megfelelő felhasználás esetén. A fenti esetek elkerülésének az érdekében a növényvédelmi hatóság folyamatosan figyeli a készítmény hatását, ha az alkalmazása során a nem célszervezetek károsodása figyelhető meg, a hatóság a kiadott engedélyeket azonnal felülvizsgálja. A NÉBIH minden – az érintett területeken talált – állati hullát megvizsgál, az esetleges mérgezés gyanúja miatt.

Európa más tagállamainak eljárását vizsgálva találhatunk egyéb engedélyezett technológiát is, a bromadiolon hatóanyagot, amely rágcsálóirtásra Magyarországon is engedélyezett biocidként, azaz patkányméregként. Az engedélyét gyorsan és aránylag egyszerűen át lehetne venni, azonban a bromadiolon hatóanyag ökotoxikológiai tulajdonságai jóval kedvezőtlenebbek, mint a Redentin hatóanyagának, a klórfacinnak.

Az első eredmények beérkezése után a növényvédelmi hatóság a gócszerűen legfertőzöttebb megyék területén (Békés, Baranya, Csongrád, Fejér, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Tolna, Heves és Bács-Kiskun) hozzájárult a Redentin 75 RB rágcsálóirtó szer felhasználásához kalászos és repce táblákon május 30-tól július 31-ig terjedő időszakra teljes felületkezeléssel földi és légi alkalmazással. A készítmény egyéb szántóföldi kultúrákban is felhasználható teljes felületkezeléssel földi és légi alkalmazásra, amennyiben a fertőzöttség igazolhatóan nagyobb, mint 6 lakott járat/100 m², vagy a terület kultúrnövény borítottsága eléri a 80 %-ot. Parlagon és tarlón csak járatkezeléssel alkalmazható.

A Greenpeace képviselője elmondta, álláspontjuk szerint az elmúlt évek során a Redentin folyamatosan forgalomban van tartva, évi 10-20 t minden évben kap felhasználási engedélyt, pedig igazán nagy gradáció nem volt 20 éve. Jelentős probléma, hogy a nagyüzemi mezőgazdaság tönkreteszi azokat az élőhelyeket, ahol a mezei pocok természetes ellenségei élnek. Kifogásolják, hogy a Redentin hatóanyaga nem szerepel az EU által vezetett pozitív listán mégis kap eseti engedélyt. További gond, hogy a termelőknek nem kell bizonyítani milyen eszközöket alkalmaztak korábban, az engedély kiadását megelőzően a pocok populáció visszaszorítása érdekében.

A NÉBIH képviselője a Greenpeace felvetéseire reagálva elmondta, hogy a növényvédelmi hatóság beszámolt Brüsszelben a Bizottságnak a hazai eljárásról és az EU illetékes szak-

Bizottsága nem kifogásolta az eljárást. A Redentin nincs folyamatosan forgalomban, általában tél végén tavasz elején a hatóság kérelemre adja ki a szükséghelyzeti engedélyt, indokolt esetben.

A tábla szegélyek fenntartása és a „T”-alakú ülfák kihelyezésével a ragadozók és a táblára telepedett ragadozó madarak jelentős mértékben képesek csökkenteni a mezei pocok állományát. Ez a módszer azonban nem ad gyors, azonnali megoldást és nem tud felszámolni egy ilyen mértékű túlnépesedést. Hosszú távú alkalmazása viszont mindenképpen hasznos. Összességében elmondható, hogy a későbbiek során a növényvédelem, a természetvédelem, a szakmai és szakmaközi szervezetek, a civil szervezetek és a termelők még szorosabb összefogására és együttműködésére van szükség a jövőbeli gradációk elhárításának érdekében.

2. Az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között kötendő szabadkereskedelmi megállapodás várható hatásainak megvitatása

Elnapolva, későbbi ülésen kerül megvitatásra.

3. A Növényegészségügyi Készenléti Terv bemutatása

A Növény-egészségügyi Készenléti Terv célja, hogy gyors és hatékony intézkedésekkel elősegítse Magyarországon a zárlati és egyéb nem-honos, nagy gazdasági és/vagy környezeti kárt okozó károsítók megtelepedésének és terjedésének megakadályozását megjelenésük esetén. A tagállamoknak zárlati károsítók elleni készenléti tervet kell készíteni minden károsítóra.

A zárlati és nem-honos károsítók megjelenésének korai felismerése érdekében növényegészségügyi felderítési és monitoring programot működtet a hatóság. E tevékenységet a NÉBIH NTAI koordinálásával a Megyei Kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságainak növény-egészségügyi, szaporítóanyag- és erdészeti felügyelői és a Növényorvosi Kamara szakemberei végzik.

Az OMME képviselője jelezte, hogy a készenléti tervvel kapcsolatban elkészült tájékoztató füzet nem ad elég határozott tájékoztatást a védekezés során betartandó méh védelmi előírásokról. A termelők figyelmét fel kell hívni a méhkímélő technológia alkalmazására és a természetstechnológiának (gyepesített sorköz, virágzó növények a sorközben) megfelelő növényvédő szer kiválasztására. A szükséges és hatékony védekezéssel segítséget a Növényorvosi Kamara tagjaitól kérhetnek.

4. A Növényvédelmi Módszertani gyűjtemény fejezeteinek aktualizálása és elfogadása

Elnök úr tájékoztatta a Bizottságot, hogy a közelmúltban történt jogszabályváltozásoknak köszönhetően elhárult az akadály a Növényvédelmi Módszertani Gyűjtemény kiadása elől. A Gyűjtemény már elkészült fejezetei minden tag részére megküldésre kerültek véleményezésre. A beérkezett javaslatok beépítésre kerültek a fejezetekbe.

A Bizottság az „Útmutató a vizsgálóhelyek hatósági (GEP) elismeréséhez” és az „Útmutató a biológiai hatásvizsgálatok tervezéséhez és végzéséhez” című fejezeteket a Greenpeace tartózkodása mellett ellenszavazat nélkül elfogadta.

Vezetői jóváhagyás után az elfogadott fejezetek a Földművelésügyi Minisztérium honlapján kerülnek közlésre.

A „Növényvédő szer felhasználás környezeti értékelése (környezeti sors és viselkedés)” és a „Növényvédő szer felhasználás kockázatbecslése a nem-cél szervezetekre (ökotoxikológia)” című fejezetek, további egyeztetést követően kerülnek ismételt betérjesztésre.

5. Pneumatikus vetőgépek deflektor felszereltsége

„A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és a Vetőmag Szövetség közös programja a pneumatikus vetőgépek deflektorral történő felszereltségének növelése érdekében” címmel Dr. Ruthner Szabolcs, a Vetőmag Szövetség és TermékTanács ügyvezető igazgatója tartott prezentációt a témában.

A program elsődleges célja, hogy szakmai és anyagi segítséget nyújtson a gazdák számára vetőgépek deflektorral történő ellátására.

Az előadás a mellékletben található.

6. Egyebek

Az OMME képviselője jelezte, hogy a szúnyogirtás során fokozottan figyelni kell a nem célszervezetekre, kiemelten a házi méhekre jelentett kockázatra. Megköszönte Jordán László elnökhelyettes úr gyors és hatékony közbenjárását egy kockázatos szúnyoggyérítés méhkímélő technológiával történő elvégzésében.

Az OMME felhívást készít a szúnyogirtás koordinációjáért felelősöknek, hogy fokozottan tartsák be a nem célszervezetek védelmét biztosító méhkímélő technológiát. A felhíváshoz az FM Növényvédelmi Bizottsága egyhangúan csatlakozott. A Növényorvosi Kamara is csatlakozott a kezdeményezéshez.

A következő ülés, várhatóan szeptember közepén-végén kerül megrendezésre.

Görög Róbert
titkár